

Становище

от проф. д.н. Виолета Дечева, НБУ

върху научните трудове на гл. ас. д-р Камелия Светлинова Спасова, кандидат в конкурс за заемане на академичната длъжност *доцент* на СУ „Климент Охридски“ по професионално направление

2.1. Филология – Литература на народите на Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия (Западноевропейска литература) обявен в ДВ бр.105/11.12.2020 г.

Представените в конкурса материали и резултати от научно-изследователската, преподавателска, научно-организаторска и обществена дейност на гл. ас. д-р Камелия Светлинова Спасова, напълно отговарят на изискванията на СУ за заемането на академичната длъжност *доцент*.

Монографията *Модерният мимесис. Саморефлексията в литературата. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2021*, с която гл. ас. д-р Камелия Спасова участва в конкурса за заемането на тази длъжност, е солидно, цялостно изследване с предмет миметичната идея от формулирането ѝ при Платон и Аристотел през преображенията и понятийните ѝ трансформации в полето на модерната теория и история на литературата. Промяната е проследена чрез въведените понятия *репонятизация*, *псевдоморфоза* и *литературна фигура*. Книгата е плод на дългогодишната ѝ задълбочена изследователска работа и има за цел да проследи развитието на миметичната теория чрез нейния саморефлексивен потенциал. Авторката следва тази цел чрез въвеждането в работата си на теоретичния конструкт *исторически парадигми по аномалия*. Предложеният труд е първото цялостно изследване на български език, а подобен подход е приносен в полето на литературознанието.

Всяка една от петте части на изследването от различна гледна точка се движи към ясно поставената изследователска цел. Авторката се стреми да пресече тези различни гледни точки с намерението да „заплете“ понятийна мрежа, в която да (се) улови и прояви саморефлексивния потенциал на миметичната теория.

Цялостното впечатление от монографията е стремеж към търсена изчерпателност в описанието на идеята за мимесиса, макар д-р Камелия Спасова коректно да напомня, че не претендира за такава. И все пак - погледът ѝ, и анализът ѝ се стреми да обхване всички възможни страни на процеса. Никъде не избързва с изводите и оценките, макар в последна сметка те да са ясно формулирани и съвсем категорични. Предпочита анализът да се разгръща в хода на наблюденията и при излагането на аргументацията. Без да търси максималната изчерпателност в представянето на фактите, тя прецизно си избира

примерите, които представят едно теоретично или историческо направление. Оценявам високо това внимателно (на места дори скрупулозно) описание на процесите и представянето им в тяхната противоречивост и разнопосочност при развитието на модерното литературознание.

Самото изначално сдвояване на идеята за мимесиса с литературата, за да се проследи саморефлексивния потенциал на понятието при неговите употреби в историческата процесуалност, отваря едно пространство пред авторката за възхвала и на литературата, и на литературознанието. Това пространство от една страна леко я дистанцира от предмета на изследване. От друга страна обаче, то е априори отворено и към възможността все пак да се покаже емоция, дори страст към литературата. И възможността е използвана умело от авторката чрез избрания от нея похват на *историческата парадигма на аномалията*, която от своя страна също създава дистанция. От тази гледна точка, се създава едно игрово пространство, чието отваряне намирам за много ценно. То именно прави възможно свободното разместване на перспективите при излагането на миметичната теория в историческите контексти, засрещането на историческите пластове в съвместен анализ, с цел да се открият различията между тях. По този начин при тяхното открояване и засрещане, в движението на ръба между историята и теорията, авторката създава игрово поле, в което удоволствието от играта в представянето и удоволствието от отказа да избере еднолинейна теоретична структура, ѝ помага едновременно да си свърши работата като покаже саморефлексивния потенциал на *модерния мимесис*, докато се забавлява. За мен това е високо качество на работата.

Методът на *аналогията* и *аномалията* като част от концептуалната мрежа, в която работи д-р Камелия Спасова в монографията си, е разгледан в първата глава, докато *фигурата* в нейната историчност е предмет на втората. В останалите три глави на изследването се анализират *подобното*, *вероятното* и *случайното* (3 глава), видовете *реализми* (4 глава) и *фантастичното/нечовешкото* - в последната пета глава.

Бих открила значимостта специално на първите две глави. В първата тя се занимава с библиотеките и четящите герои и формулира идеята си за съставянето на *исторически парадигми по аномалия*. В този смисъл тази глава е ключова за изследването. В нея се разпластяват различните страни в дискурса на библиотеката като в същото време се въвежда, анализира и аргументира използването в изследването на понятията *пример*, *парадигма*, *изключение*, откроявайки потенциала на понятието *парадигма* и *аномалия*. Обосноваването на полезността за литературознанието от

съставянето и използването на *исторически парадигми по аномалия* намирам за приносно.

Проследяването на възможностите на *фигурата* у Ауербах чрез *кайроса* и *хроноса* във втората глава е според мен една от най-солидните части на изследването. Тя проиграва възможностите за една модерна история на литературата чрез *фигурата* и *среза* вместо чрез *наратива* и причинно-следствената динамика на процесите. Изобщо изборът, който прави д-р Спасова да държи в основата на цялата си работа по един дискретен начин ключовото за модерността изследване на Ауербах „Мимезис“ като му прави сериозен, солиден анализ и контекстуализация, намирам за определящ в моделирането на понятието *модерен мимесис*. Чудесни са сравненията с Панофски. Включително и автобиографичните вплитания и преплитания между Ауербах и Панофски. Изобщо наслаждането на теоретичен, исторически и особено персонален автобиографичен (кон)текст в тази част намирам за много ползотворно, а и приносно. Разбира се същият подход се прилага и в останалите глави, но в тази ми се струва използван по най-компактен начин.

Бих добавила, че в този смисъл, цялото изследване вписва XX век чрез подобни контекстуални напластявания и разпластявания без да избягва епохата на комунизма. Това е приносен момент в работата, която смятам, че заслужава да бъде продължена и подкрепена. Особено ценно намирам вписването на българския модернизъм и изобщо изследванията на българското литературознание в цялостното поле на литературния XX век.

Представените монография в съавторство, книга, статиите, студиите и докладите от д-р Спасова за участие в конкурса, публикувани в научни, специализирани, рецензирани, реферирани и индексирани издания и сборници, са посветени на теми, които я интересуват в дългогодишната ѝ изследователска работа и подготвят работата ѝ в „Модерният мимесис“. Това са например различни страни в изследването на понятието *мимесис*, *случайност* и *съдба*, *фигура*, *реализъм*, *рефлексия*, *пример*, *парадигма* и пр. Аз познавам добре книгата ѝ „Събитие и пример у Платон и Аристотел (2012)“, както и нейната работа от гледна точка на драматургията, която тя не изпуска от полето на своя литературоведски интерес. Не случайно събраните 333 точки в тази категория материали (Г) е далеч над изискуемите точки, както и броят цитирания в монографии и колективни толове с научно рецензиране.

Сред преподавателите с висока оценка сред студентите, д-р Спасова участва в проекти с тях, ръководи семинари и програми. Тя е организатор на ред конференции и научни форуми.

Познавам д-р Камелия Спасова отдавна. Тя е сред изявените български литературоведи. Ценя нейната посветеност на една рефлексивна и отворена литературна теория и история. Както и активността ѝ в медийния литературоведски пейзаж. Познавам пътя на нейното професионално израстване и развитие в обособяването на специални зони на изследователския ѝ интерес.

Предвид всичко казано до тук, убедено препоръчвам присъждането на академичната длъжност *доцент* на СУ „Климент Охридски“ на гл. ас. д-р Камелия Спасова.

11. 04. 2021

София